

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Гергана Йорданова Георгиева

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”

за дисертационния труд на Антоанета Василева Петкова на тема „Армейски съветници и дипломация. Франция и военните реформи в Османската империя през XVIII в.”

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Област на висше образование: 2. *Хуманитарни науки*, Професионално направление: 2.2 *История и археология*, Научна специалност: Нова и най-нова обща история / Нова история на балканските народи: Франция и Югоизточна Европа през XVIII в.

Дисертационният труд представлява текст от 215 страници, организиран в увод, три глави, заключение и библиография.

Уводът е добре структуриран, с ясно изведени цели и задачи на изследването. Много добре са очертани отделните полета на изследване, свързани с темата, което помага да се очертае значението и приносите на дисертацията. Антоанета Петкова не се фокусира само върху военната или дипломатическата история, но ясно представя мястото на темата в по-широката картина на балканския XVIII век. Анализът на изворовата база също помагат да се оцени обемът на извършена работа и да се очертае широтата в полето на изследване. Както става ясно, използвани са документи от редица архиви и библиотеки в България, Франция и Турция. Наред с писмените извори — дипломатически документи, спомени, дневници, кореспонденция, военни доклади, е използван и визуален материал – карти и схеми на крепости и военни съоръжения в Османската империя през разглеждания период.

Съдържанието е разпределено в три глави, които са обособени на хронологичен принцип и представят основните етапи на военните реформи в Османската империя. Ясно е изведена основната цел – да се представи мястото на Османската империя във френската външна политика; връзката между реформаторските усилия на управляващите в Истанбул с конкретните дипломатически действия, предприети от Версай в посока на утвърждаване на френските интереси. Подробно са проследени военните и дипломатически мисии на ключови фигури на френската политика, което допълнително осветлява мястото и значението на личността в историята. Много добре са формулирани конкретните постиженията в отделните области на реформиране на османската военна машина – флот, крепостни съоръжения, въоръжение, военно

обучение. Става ясно, че френските военни съветници се превръщат в силен инструмент на дипломатията, като понякога са способни да влияят върху политическите решения, вземани от османските султани. Благодарение на ключовите си позиции в армията и управлението те налагат „устойчивост на френското влияние” в Османската империя. Ясно се очертават опитите за противодействие от страна на Франция за разпространение на руското влияние в района на Черно море. Много важен извод е, че на практика сериозни военни реформи в Османската империя не могат да бъдат предприети без справяне с вътрешните проблеми и потушаване на вътрешната реакция от страна на еничарите и улемата.

Библиографията включва значителен списък с публикувани извори, както и голям брой изследвания, свързани с темата. Текстът демонстрира една задълбочена и продължителна изследователска работа, в хода на която са въведени малко използвани архивни материали. Сериозно и систематично е работено с голям по обем извори като те са използвани максимално за извличане на подходящата информация.

Като положителни черти на работата трябва да се отбележат също така добрата езикова култура и завършения, изграден стил на писане, което допълнително допринася за качеството на дисертацията.

Приложеният автореферат отговаря на посочените изисквания. Покрито е задължителното условие за публикации по темата – три от статиите са вече публикувани, а четвъртата е под печат.

Бележки и препоръки

На първо място искам да обърна внимание на проблема с религията на военните съветници, във връзка с който Антоанета Петкова разглежда различните възможни причини и допуска различни версии за смяната/запазването на религията. Всъщност, смятам, че техният статут в рамките на Османската империя до голяма степен решава тази дилема и я лишава от драматичността на избора. Самата докторантка цитира класификацията на Ан Бланшар, в която френските специалисти се делят на такива приели османска служба и други, които работят в Османската империя по официална междудържавна молба. На практика посочените като примери военни специалисти принадлежат към различни категории в рамките на османската социална и военна

система, които имат различен статут и към тях са предявени различни изисквания, включително и по отношение на религията.

На второ място бих препоръчала на докторантката по-активното използване на богатата литература относно османската военна история, което би предоставило другата гледна точка относно френско-османските дипломатически отношения. От многобройните изследвания бих искала да подчертая тези на Габор Агостон, които могат да помогнат за проследяване на цялостната история на развитие на османската военна машина и адаптирането ѝ към европейските стандарти. За систематичен преглед и оценка на османската военна история бих препоръчала също така изследванията на Вирджиния Аксан и по-конкретно обзорната ѝ статия “Ottoman Military Matters”. Това ще очертае тенденциите, ще придаде една по-широка перспектива и ще помогне при формулиране на изводите.

На трето място бих препоръчала да се отдели специално внимание за техническото оформление на използваните образи, което ще подобри качеството им и ще подчертае тяхното значение и принос за дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на тема „Армейски съветници и дипломация. Франция и военните реформи в Османската империя през XVIII в.” представлява цялостно, завършено историческо изследване, което демонстрира теоретични знания и професионални умения на Антоанета Петкова по научната специалност и подготовеността ѝ да провежда самостоятелни научни изследвания. Дисертацията отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и на Правилниците на МОН и СУ „Св. Климент Охридски” за неговото приложение.

Изтъкнатите до тук приноси и достойнства на труда ми дават основание да заявя, че дисертацията отговаря на изискванията и препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Антоанета Василева Петкова образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 2.2 *История и археология*; научна специалност Нова и най-нова обща история.

19 април 2015 г.

.....

/Доц. д-р Гергана Георгиева /